

LÉVAI BALÁZS:

Bestseller – A világ nyitott könyv

Ha a világ nyitott könyv, akkor egy nyitott könyv maga a világ. „A könyv az a kontextus, ahol két vadidegen ember, két olyan személy, akik sosem találkoztak, netán a világ két különböző táján élnek, személyes és meghitt keretek között találkozhatnak” – állítja Paul Auster a vele készült interjúban. Az amerikai írónak alighanem igaz van, hiszen Lévai Balázs *Bestseller* címen futó világirodalmi beszélgetései, melyek eredetileg a közszolgálati televízió egyre szegényesebb kulturális kínálatát hivatottak színesíteni, határozottan magukra találtak ebben a kontextusban – a közelmúltban megjelent kötet borítólapjai között. Talán nem pusztán a nyomtatott szöveg iránti elfogultság mondatja velem, hogy a találkozás személyessége sokkal jobban érvényesül a „megkönyvesített” változatban, mint a képernyőn.

Lehet, hogy a hiba az én készülékemben van, de a jobb sorsra érdemes sorozat láttán rendre az az érzésem támadt, hogy alkotói jócskán alulmaradtak a műsoridővel folytatott, amúgy is egyenlőtlen küzdelemben. A műsorfolyam, legalábbis mire eljutott a világ(irodalom)ra nyitott nagyközönséghez,

szerény kis patakká zsugorodott (lásd még: „fecseg a felszín...”). Ezen sem az interjúalanyok nem tudtak segíteni (pedig a névsor valóban impozáns: Updike, Saramago, Walser, Baricco...), sem a kötelező gyakorlatként letudott vágóképek és vizuális játékok – ez utóbbiak, magunk között szólva, inkább csak rontottak a helyzeten. Bevallom, ha vérző szívvel is, de le tudtam volna mondani Lévai magánszámairól egy-egy hosszabb beszélgetés javára...

Ezek után a kötet egészen kellemes meglepetésnek mondható. Bár a kifogásolt képi megoldások megfelelőit itt is megtaláljuk a riporter szubjektív naplóbejegyzéseinek formájában, ha úgy tartja kedvünk, akár tovább is lapozhatunk – még hozzá a „vágatlan” interjúkhoz. Lévai felkészült kérdezőnek bizonyul, lelkesedése pedig, amely a képernyőn néha zavaróan hat, itt kimondottan szimpatikus vonássá válik. A visszatérő kérdések a pályakezdekről, a műhelytitkokról, a legfontosabb hatásokról, továbbá arról, találkozott-e az éppen faggatott szerző egy rejtélyes és nehezen fordítható nyelv (jelesül a magyar) irodalmával, megfelelő kiindulási alapot biztosítanak a beszélgetésekhez, amelyek azután számos különböző irányba kanyarodhatnak. Így érdekes dolgokat tudhatunk meg a török irodalmi hagyományokról (Orhan Pamuk), a Szov-

jetunió utolsó évtizedeinek áldatlan viszonyairól (Ljudmila Ulickaja) vagy éppen a Bush és Blair iraki háborúját kísérő tiltakozási hullámról (Harold Pinter). Kifogás talán csak a fajsúlybeli arányokat érhetné, hiszen nem egy szerzőt találhatunk a kötetben, akit nem fenyeget az irodalmi halhatatlanság (ilyen például a Bridget Jones kalandjait papírra vető Helen Fielding). A *Bestseller* azonban nem az örökkévalóságnak készült – sokkal inkább annak az olvasónak, aki „itt és most” szeretne bepillantást nyerni kedvelt íróinak világába.

Ehhez kapcsolódva érdemes felidézni John Updike megjegyzését: „Szerintem az írás kigúnyolása, ha egy író meginterjúvolnak.” Updike persze csak ironizál (elvégre ő is kötélnék állt), szavai viszont arra figyelmeztetnek, hogy ha maradandóbb élményekre vágyunk, érdemes magukhoz a művekhez fordulnunk. És mivel az interjúkat olvasva az ember határozott késztetést érez erre, talán nem nehéz megbocsátani Lévainak, hogy egymás után tizenkétszer is „kigúnyolta” az irodalmat.

PÁPAY GYÖRGY

(*Európa Könyvkiadó, Budapest, 2004,*
512 oldal, 2800 Ft)

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES:

Naplótöredékek **1824–1886**

Első kötet 1824–1844

Nem is próbálom elképzelni, hogyan kényszeríthette a Széphalom Könyvműhelyt a Kutas család arra, hogy igazi hozzáértés nélkül végig az ő kezükben legyen ennek a könyvnek a gondozása. Tény, hogy mint bilingvis kiadványban az eredeti (elsőként 1887-ben kiadott) magyar szöveg mellett ott olvasható Kutas Emilné báró Podmaniczky Mártának, a báró unokahúgának német fordítása. Tisztesleges, de semmiképpen sem irodalmi szintű német szöveg, ráadásul egyáltalán nincs tekintettel arra, hogy Podmaniczky-nak sajátos, s nem melleleg „echte” 19. századi stílusa volt, Márta asszonyé viszont 1945 utáni német iskolai stíl. Mint irodalmi-esztétikai értékkel (is) bíró szöveget a németül olvasók nem fogják megszeretni ezt a naplót. Vegyük ehhez hozzá a következetlen modernizálást és alighanem sok helyütt hibás olvasatú magyar szöveget (az utóbbit persze csak sejtem, 15 éves szövegfilológusi tapasztalattal a hátam megett), valamint a β karakter gyakori *b*-ként való szedését. A könyv a négykötetes munka első darabja, de ez sem az első borítón, sem a gerincen nem szerepel.